

querelles internacionals. La guerra, cap i a la fi, no és sinó una romanalla de barbàrie. Així com el dret ha suplantada la queixa en les querelles individuals, creiem que arribarà la guerra a ésser substituïda per la solució de les controvèrsies entre les nacions.»

Fixa tres condicions generals que l'Anglaterra exigiria per a la pau.

«Primera. Restabliment del caràcter

sagrat dels Tractats.

»Segona. Adopció de un acord internacional, basat sobre el dret de les nacions a disposar d'elles mateixes, és a dir, sobre el consentiment dels governats.

»Tercera. Intent de limitar mitjançant la institució de un organisme internacional, la càrrega dels armaments i de disminuir les probabilitats de la guerra.»

UN PROGRAMA DE PAU

La concreció de les condicions de la pau es diria ja definitiva després del discurs de Mr. Lloyd George i del missatge del president Wilson, del 8 de gener.

Per la banda dels adversaris de les potències centrals, «no hi ha—diu Wilson—cap divergència d'opinió, cap incertitud de principi, cap obscuresat en els detalls».

Aqueixes condicions de pau son també aplaudides per la Roma pontífica. «Aquesta pau—diu «L'Osservatore Romano»—que de cop fou qualificada de pau alemanya, ha resultat ésser una pau anglesa i nord-americana. Aixó és veritat pel que toca al discurs de Mr. Lloyd George i més encara pel que es refereix al de Mr. Wilson, que confirma i completa el primer, esmentant la llibertat de les mars, de la qual la nota pontífica feu una condició essencial d'una pau justa i duradora. L'analogia entre la nota del Papa i els discurs de Mr. Wilson pot comprovar-se així mateix sobre les qüestions de Bèlgica, de Polònia i dels Estats balcànics, puix tots dos demanen l'evacuació dels territoris envaïts, i la revisió de les fronteres francesa i italiana. De la mateixa manera

coincideixen les dues proposicions de pau en els punts fonamentals del desarmament i el sistema de l'arbitratge obligatori».

En son missatge del 8 de Gener, el president Wilson lamenta l'actitud dels imperis centrals, oposada a l'evacuació dels territoris envaïts. Però és cosa raonada creure que és només una part dels homes d'Estat alemanys que s'oposa a alló que, amb tot Europa, voldria la part millor dels polítics alemanys i els pobles mateixos que governen. El grup parlamentari socialista alemany protestà de tot intent d'anexions de territoris. «En presència—diu—dels esdeveniments de Brest-Litovsk i de l'assalt dels anexionistes contra el dret dels pobles a disposar de si mateixos, la secció social-democràta del Reichstag declara novament que les relacions de bon veïnatge i una pau duradora no són possibles si no s'aplica d'una manera lleial el principi del dret dels pobles a disposar de si mateixos.»

En les catorze condicions següents incloua el president Wilson els fonaments de la pau futura:

§ 1.—*Publicitat dels acords diplomàtics.*—Acords de pau conclusos ober-